

Het is een actuele vraag die zojuist aan Jezus werd gesteld: *“Staat het een man vrij zijn vrouw te verstoppen?”* Of zijn we die vraag al voorbij? Vandaag begint in Rome de algemene bisschoppensynode over de roeping en de zending van het gezin in de Kerk en de wereld van vandaag. Er is al veel over te doen geweest. Recente uitspraken van Paus Franciscus over versoepeling van het proces van nietigverklaring van huwelijken heeft tot verwarring geleid. Is scheiden nu wel of niet mogelijk? U kunt zich wel voorstellen dat het voor een predikant geen gemakkelijke opgave is om in deze tijd die voor velen zo onbegrijpelijke boodschap te verkondigen dat *“wat God heeft verbonden een mens niet mag scheiden.”* Toch geloof ik dat ze een bevrijdende waarde in zich draagt voor ieder van ons.

Ook in deze kwestie is er niets nieuws onder de zon. Immers, Jezus verkondigde de onontbindbaarheid van het huwelijk, terwijl in zijn tijd de mannen het recht hadden hun vrouwen weg te zenden. Dat recht hadden ze al 1250 jaar eerder gekregen van de grote profeet Mozes. Toen reeds leek de door God geboden huwelijksstrouw teveel gevraagd. Je zou verwachten dat Jezus dan die tegemoetkoming na 12½ eeuw zou sanctioneren. Maar het tegendeel is waar. Jezus grijpt terug naar het begin, naar de ordening die de Schepper zelf heeft aangebracht in de wereld en tussen de mensen. Die ordening is heilig en een mens mag daaraan niet tornen. Jezus sanctioneert die scheppingsorde.

De eigenlijke vraag die we moeten stellen is: waarom de mens dan niet in staat lijkt te zijn om volgens die goddelijke ordening te leven? Jezus geeft daar volgens mij een antwoord op als hij zegt: *“Om de hardheid van uw hart heeft Mozes die bepaling voor u neergeschreven.”* Dat klinkt nogal cru en ongenueanceerd. En hiermee heeft Hij zeker niet bedoeld te zeggen dat iedere echtscheiding het gevolg is van harteloosheid. Maar Jezus legt wel de vinger op een kwetsbare plek in iedere relatievorm, in iedere vriendschap en dus ook in het huwelijk. Hardheid van hart brengt namelijk scheiding tussen mensen.

Nu is de vraag wat “hardheid van hart” is. We spreken van ‘een hart van steen hebben’ als we stuiten op gevoelloosheid en gebrek aan inlevingsvermogen. Ons hart is de zetel van ons gevoelsleven. En ons gevoel is iets dat we nooit kunnen regisseren. Het is er gewoon. Gevoelens van liefde en van haat, van woede en van vreugde, van angst en verdriet. Die gevoelens maken ons kwetsbaar, ze tonen onze kleinheid en onbeholpenheid. En die willen we meestal niet zo graag onder ogen zien. Hoe vaak weten we geen raad met ons gevoel; schamen we ons voor onze gevoelens? Hoe vaak verdringen we onze gevoelens niet? “Een mens mag niet huilen” lijkt een ongeschreven wet. Toch zijn het juist onze gevoelens die in een relatie de bepalende factor zijn, meer dan ons verstand. Veelal redeneren we onze gevoelens weg. We brengen de stem van ons hart tot zwijgen. Met andere woorden: we verharden ons hart. En dat doen we zowel naar onszelf en elkaar toe, alsook in onze relatie met God. Daarmee isoleren we onszelf. We vervreemden van ons eigen diepste wezen en tegelijkertijd sluiten we ons af voor onze medemens. Er ontstaat een scheiding. Het is alsof

we een muur optrekken om ons af te schermen voor de ander. We raken in onszelf opgesloten. En zo blijft de mens alleen.

Welnu, zusters en broeders, dit nu precies wat God niet wil. We hoorden het in de eerste lezing: *“De Heer God sprak: ‘Het is niet goed dat de mens alleen blijft. Ik ga een hulp voor hem maken die bij hem past.’”* Vanaf het begin van de schepping heeft God de mens in relatie tot een ander, tot een mede-mens, geschapen. En die relatie bestaat in een wederzijdse gave van de eigen persoon, van het eigen hart, van het eigen leven. Zo’n relatie noemen we liefde. En liefhebben doen we zowel met het verstand en de wil als met ons gevoel. Beminnen is een bewuste en vrije keuze om jezelf te geven aan een ander, je toe te vertrouwen zoals je bent, in al je kwetsbaarheid en zwakheid, erop vertrouwend dat de ander je als zodanig wil aanvaarden en toelaten in zijn of haar hart. Zo’n liefdesband is echter alleen mogelijk op basis van een blijvende, wederzijdse trouw.

Maar vooraleer we tot zo’n liefde in staat zijn en tot ware levenspartners kunnen uitgroeien moeten er bepaalde stappen gezet worden. Jezus herneemt de woorden uit het boek Genesis wanneer Hij zegt: *“Daarom zal de man zijn vader en moeder verlaten om zich te binden aan zijn vrouw en deze twee zullen één vlees worden.”* Om een mede-mens te worden moeten we ook onthechten en loslaten. “Vader en moeder verlaten” hoort bij iedere vorm van volwassen worden. Het ouderlijk nest verlaten - niet alleen geografisch, maar ook psychologisch - duidt op zelfstandigheid. Op eigen benen kunnen staan is dé voorwaarde om een levensgemeenschap met iemand anders aan te kunnen gaan. Ik denk dat dit niet alleen voor huwelijkspartners geldt, maar voor iedere vorm van relatie, ook die met God. Vader en moeder verlaten kan dan betekenen dat je identificatiemodellen loslaat die je groei als mens in de weg staan. Het kan ook inhouden dat we oneigenlijke opvattingen, levenshoudingen en gedragspatronen uit onze opvoeding vaarwel moeten zeggen. Het verleden mag niet heersen over het heden. Onbewust projecteren we dit verleden vaak op onze medemensen en brengen zo feitelijk scheiding teweeg.

Zusters en broeders, de blijde boodschap van deze zondag lijkt mij te zijn dat God ons de weg wijst naar hoe wij ons hart kunnen ont-harden. En wel door een nieuwe mens te worden, door opnieuw te worden als een kind. Niet zonder reden stelt Jezus het kind tot voorbeeld van de gelovigen. *“Voorwaar, Ik zeg u: wie het Koninkrijk Gods niet aanneemt als een kind, zal er zeker niet binnengaan.”* Willen we tot een waarachtig en gelukkig leven uitgroeien, tot een goddelijk leven dat tegelijk volwaardig menselijk is, dan moeten we onszelf de zachtheid van hart, die kinderen eigen is, toestaan. De ruwe bolster die we om ons hart hebben laten groeien, het harnas waarin we onszelf hebben opgesloten, het hoeft niet meer! Wordt als een kind, roept Jezus ons toe: durf kwetsbaar, onbevangen, openhartig en vertrouwwol te zijn. Als we het kind in onszelf en in elkaar durven omarmen, zoals God dat met ons doet in Jezus, dan zal er nooit een scheiding meer zijn. Niet in ons en niet tussen ons. Amen.